

Ny riksbrandinspektör

Riksbrandinspektören Axel Axelsson.

Till riksbrandinspektör har utnämnts vice brandchefen i Göteborg Axel Axelsson, som tillträder sin befattning omkring månadsskiftet januari—februari.

Den nye riksbrandinspektören är född den 20 januari 1895 och har

efter studentexamen 1913 avlagt civilingenjörsexamen vid Chalmers 1919. Efter anställningar inom Göteborgsindustrier övergick han 1925 som brandman till Göteborgs brandkår. Efter två år blev han brandchef i Umeå, där han kvarstannade till 1932, då han återbördades till Göteborg som brandkapten och där han blev vice brandchef 1941.

Under åren 1931—32 tjänstgjorde han som Riksförbundets konsulent i Västerbottens län, samt 1944—46 som verkskyddsinspektör inom Göteborgs civilförsvarsområde. Han har även under tiden 1926—1938 företagit ett flertal studieresor i England, Tyskland, Norge och Danmark samt därunder tjänstgjort vid brandkårerna i London, Berlin, Lübeck, Oslo och Köpenhamn.

*

Brandkärstidskrift hälsar den nye chefen för Statens Brandinspektion välkommen och uttalar en förhoppning om gott samarbete i det fortsatta gemensamma arbetet för målet — stärkandet av vårt lands brandförsvar.

Allan.

Nordisk ventilationsvecka

Svenska Brandkärernas Riksförbunds stipendium för år 1946 har tilldelats en deltagare i den nordiska ventilationsveckan i Helsingfors, vars stipendiatberättelse följer här nedan.

Brandbefälsskolan i Finland inbjöd genom Svenska Brandbefälsförbundet svenskt brandbefäl till deltagande i en till Helsingfors förlagd "nordisk ventilationsvecka".

Med anledning härav anträdde lördagen den 26 sistlidne oktober med s/s Wellamo resan över det höstgråa Ålandshav av bl. a. två danska, två norska och nio svenska brandskyddsmän, alla besjälade av önskan att stifta närmare bekantskap med "den tvångsstyrda tryckventilationen" och dess upphovsman, direktören vid brandbefälsskolan, härads-hövding Leo Pesonen.

I Åbo mötte representanter för stadens brandförsvär med brandchefen I. Juva-koski i spetsen. Med buss företogs en rundtur genom staden, varvid särskilt de bomb- och brandskadade områdena invid Martinskyrkan blevo föremål för noggrant studium under ciceronskap av vice brandchefen Söderblom.

Efter ett hastigt besök på brandstationen bjöd Åbo stad på lunch i Societetshuset med stadsdirektör Mantere som förekommande värd.

Resan fortsatte med båtturen, och på den magnifika Centralstationen i Helsingfors emottogs "veckodeltagarna" av initiativtagaren till sammankomsten Leo Pesonen, brandchefen Bergström, brandmästare Åström m. fl. representanter för finskt brandförsvär. För många blev detta ett förnyande av gamla goda bekantskaper, och varma handslag och hälsningar växlades.

Redan samma kväll började "veckan" med samling på Palopäälystökoulu (= brandbefälsskolan), där eventuella hungerkval hastigt stillades med en välkom-

men tésupé, varefter skolans instruktionsfilmer visades.

Följande morgon började skolans direktör sin redogörelse om rökventilationen och dess utveckling med att ifrågasätta, om ej redan Abel på sin tid bör ha känt till principerna för tvångsstyrd ventilation, eftersom röken från hans offereld steg rakt upp, medan den från Kains altare framvällande röken bredde ut sig utefter marken.

De första ventilationsförsöken i Norden tillskrivas Viborgs brandkår. Man använde sig här till en början av *sug-metoden*, varvid rök och brandgaser genom en styv slangledning medelst fläktanordning suges direkt från den lokal, där elden härjar. Härvid beräknas friskluftströmma till eldhärden från omgivningen och vid tillräcklig kapacitet hos fläkten förhindras rökens och värmens spridning till närliggande lokaler, varjämte släckningspersonalens framträngande mot eldhärden underlättas. Ofta erhöles emellertid endast en mindre luft- och rökirkulation invid sugslangen och den öppning, varigenom slangen införts. Bland erfarenheterna från denna ventilationens första tid anföres vidare:

1. Allt arbete med utläggande av sugledning och tätning måste utföras på den "heta sidan", d. v. s. i den lokal, där rökutvecklingen sker.
2. För att hindra rökens spridning till angränsande lokaler måste utsugningen vara kraftigare än rökutvecklingen, vilket ofta nog är omöjligt att åstadkomma.
3. Såväl sugslang som ventilator måste vara okänsliga för höga temperaturer, vilket medför skrymmande och svårhanterliga aggregat.
4. För att vara något så när effektiv, måste utsugningen företagas invid taket i den rökfyllda lokalen, vilket som regel är svårt att åstadkomma.

Snart nog började man experimentera med att genom *införande av friskluft* i

Bild 1. Deltagarna i den första nordiska ventilationsveckan.

en rökfylld lokal söka tvinga ut rök och brandgaser, men visade det sig härvid att man

1. alltjämt var bunden av att arbeta på den heta sidan,

2. att ventilationsmaterielen även nu måste vara okänslig för höga temperaturer med därav följande olägenheter,

3. att den inströmmande friskluften ökade förbränningen likt en blåsbälj, varjämte

4. elden genom det uppkommande övertrycket lätt kunde spridas till angränsande lokaler.

Vid brandskolan har man på allvar tagit itu med ventilationsproblemet, och anses nu tiden vara mogen för att idén om *tvångsstyrd tryckventilation* skall föras vidare genom samarbetet med det övriga Norden.

Motsatsen mellan detta nya förfaringsätt och de tidigare berörda sug- eller tryck-metoderna ligger däri, att man ej längre manipulerar med röken, utan i stället inriktar arbetet till den del av den brinnande byggnaden, dit eld och rök hota att sprida sig, men varest antändning ännu ej skett. Medelst ett eller flera ventilationsaggregat införes friskluft i de hotade lokalerna. Genom det uppkommande övertrycket vill man uppnå, att rök och hetta icke blott hindras utbreda sig, utan även tvingas tillbaka och

ut i det fria genom av ventilationspersonalen iordningställda, bestämda vägar, exempelvis fönsteröppningar. För att hindra den tillförda friskluften att åter strömma ut genom samma öppning (dörr eller fönster), varigenom den införts, anbringas med hjälp av stänger ett täcke för denna öppning. Fördelarna med denna metod framför äldre metoderna angives vara

1. Huvuddelen av arbetet utföres på den svala sidan (på heta sidan behöva endast öppningar för rökavlopp åstadkommas).

2. Rök och brandgaser avledas genom kontrollerade vägar (fönster- eller dörröppningar).

3. Samtidigt som röken tvingas ut

Bild 2. Brandbefäl från Åbo, nr 2 fr. v. brandchef Juwakoski.

Bild 3. Fr. v.: Brandmästare Åström, ingenjör Hindström, brandchef Bergström, Helsingfors; v. brandchef Skogsberg, Stockholm; brandinspektör Rasmussen, Köpenhamn; brandchef Rehnström, Uppsala.

genom de kontrollerade vägarna hindras genom övertrycket rent fysikaliskt spridning av rök och brandgaser, och släckningspersonalen kan framtränga i ren och sval luft ända till "rökgränsen", d. v. s. den punkt (som regel en dörröppning eller annan förträngning) där övertrycksluften och röken mötas.

4. Varken ventilationsledningar eller fläktaggregat utsättes för höga förbränningstemperaturer, varför klenare material kan användas, och lätthanterligheten ökas.

5. Ventilationen utföres invid golvet, där arbetet är lättast.

Brandbefälsskolans ventilationsutrustning utgöres av tre stycken propellerfläktar, den minsta handdriven och avsedd betjänas av två man. Härvid beräknas en medelkapacitet om 75 m³/min vid 15 mm vattenpelare (må uttrycket kapacitet i samband med handdrivet aggregat förlåtas mig!). Av de övriga fläktarna är den ena elektriskt driven med en kapacitet om 150 m³/min vid 45 mm vp; den andra bensinmotor driven om 200 m³/min vid samma tryck. Ventilationsledningarna äro av tunn segelduk, såväl med som utan styvnadsringar av rotting. Diametern på dessa ledningar är dels 30, dels 50 cm, och längderna variera från 1 till 6 meter. Härtill komma ventilations-täckan och avskärningsanordningar av olika slag, dels till förhindrande av övertrycksluftens återströmning genom intagsöppningen, dels till underlättande av rökens avledande.

Med denna utrustning har brandbefälsskolans under de senaste 10 åren utfört omkring 60 stycken tvångsstyrda ventilationer i samband med eldsvådor i Helsingfors och dess omnejd. En stor del av "ventilationsveckan" anslogs åt besök på dessa brandplatser samt rekonstruktion av händelseförloppen i de olika fallen. I samband härmed gingo naturligtvis diskussionens vägar höga huruvida icke "sug-metoden" kunnat ge lika goda resultat. Härom tvista ännu de lärde.

Vid ett samkväm i Leo Pesonens vackra hem firades det högtidliga dopet av den tvångsstyrda ventilationsmetoden, som av v. brandchefen R. Hamborgström från Oslo begåvades med namnet Fenno-Vent, som en honnör åt det land, varifrån initiativet tagits till internationellt samarbete i denna fråga.

Fenno-Vent, om också enkel vad materielen beträffar, är ej alltid lika enkel i praktiken. Det kräves grundlig övning, moget övervägande och framför allt lokalkännedom för att metoden skall ge önskat resultat. Dåliga förberedelser ge dåligt resultat! Det vore ett stort misstag att uppreklamera Fenno-Vent som ett osvikligt patentmedel vid all brandbekämpning. Och än värre vore det, om man vid varenda brandkår skulle ge sig till att utan förberedelser på brandplat-

Bild 4. Den första egentliga tvångsstyrda ventilationen, den 3/12 1936.

serna experimentera sig fram. Då kunna bakslag förväntas, som för lång tid framåt hämma forskningen och utvecklingen på området.

Det är dock fel, att utan vidare avfärda Fenno-Vent såsom en misslyckad, fantastisk idé. Dess "fader", Leo Pesonen, har velat giva en impuls för utarbetande och utveckling av ett nytt vapen i brandmannens hand. Det ankommer nu på "veckodeltagarna" att envar i sin stad söka sig egna erfarenheter om metoden, för att i enlighet med det hamburgströmska förslaget efter 2 à 3 år sammanställa de då gjorda rönen.

Vid sidan av ventilationsstudierna bjöd rika tillfällen att stifta närmare bekantskap med ett flertal finska brandskyddsorganisationer. Största intresset ägnades härvid den år 1935 grundade brandbefälsskolan, som med Leo Pesonen som rektor drives av Brandskyddsföreningen i Finland under åtnjutande av ett årligt statligt mindre understöd.

Skolans kurser omfatta 3 veckor vardera och torde närmast motsvara den svenska "Statens brandskolas" brandchefskurser kategori III. Yrkesbrandbefäl utbildas däremot ej vid skolans or-

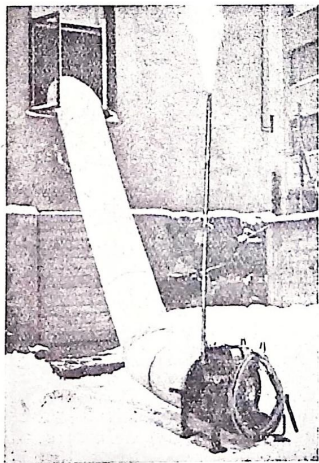

Bild 5. Motorfläkt.

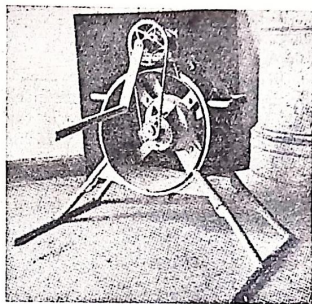

Bild 6. Handfläkt.

dinarie kurser, ehuruval personal från yrkesbrandkärer deltaga i kortare specialkurser och enstaka föreläsningar, som även förekomma.

Skolan är inrymd i den över 100 år gamla, numera utrangerade Kronohagens brandstation i Helsingfors. Ehuruval spartanskt enkel beträffande inredning och i avsaknad av praktiskt taget samtliga moderna bekvämligheter fylla dock lokalerna sitt ändamål. För den praktiska utbildningen och den minutösa ordningen inom skolan svarar brandmästare Antti Leskinen tillsammans med överinstruktör Toivio Jaale och instruktörerna Sulu Ölander, Tapani Raitoo och Armas Laine, medan fordon och sprutmateriel övervakas av maskinmästare Väinö Vainio.

I utryckningshallen finnas 3 stycken brandbilar, 1 personbil samt motorsprutor och annan erforderlig materiel. Eleverna deltaga i utryckningar på kallelse till eldsvåda såväl inom som utom huvudstaden, och lämnas härvid släckningshjälp utan kostnad för vederbörande hjälpta kommun.

Ett intimt samarbete upprätthålles med olika brandredskaps-, sprut- och fläktanordningsfirmor, och skolan verkar även som försöksanstalt med brandredskapsprov samt materieförbättringar av olika slag på programmet.

Finska Brandbefälsförbundet, som i stort sett motsvaras av Svenska Brandbefäls-

förbundet, samlade "veckodeltagarna" till en trivsam, kamratlig afton på Officerskasinot, medan P. K. K., på svenska = Den Röde Hanens Fiender, en sammanlutning av brandförsvarensmän från olika läger, utan stadgar och utan motsvarighet i Sverige, svarade för värdskapet sista kvällen före avresan tillsammans med Brandskyddsföreningen.

Besöket i Borgå under ciceronskap av en av förgrundsmännen inom finsk frivillig brandkårsverksamhet, konsul G. Söderström får ej förbigås. Det är inte alla dagar, man sammanträffar med en brandkårist, som varit med "i elden" i 56 år. Det var en upplevelse att höra honom berätta om Runeberg, om sin stads historia och först och sist om den frivilliga brandkårsrörelsen.

Men så randades dagen för återresan. Efter att, visserligen blott som åskådare, ha deltagit i släckningen av en mindre takbrand i Järnvägsverkstäderna, samlades veckodeltagarna och de finska värdarna vid tåget.

Löften gävos om förnyade sammanträff-

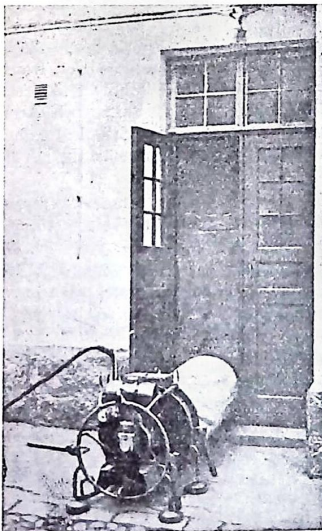

Bild 7. Ventilatorns vanliga placering. Obs.! den andra dörrhalvan tillåter trafik.

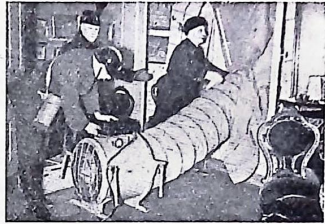

Bild 8. Elektrisk fläkt uppställd inomhus.

fanden om möjligt redan 1947 i Göteborg hos Curt Bergström och i Vasa hos den alltid glade Allan Lax, för att inte glömma inbiterna till Köpenhamn och Oslo.

Återresa till Åbo. Tull. Avsked från det på kajen troget väntande Åbo-brandbefälet.

Och — men låtom oss helst draga en slöja av barmhärtig morgondagg och tårar däröver — efter ett något "gropigt" korsande av Ålands jäsende hav, splittrades definitivt den kamratliga kretsen av deltagare i den första nordiska ventlationsveckan.

Nya värdefulla erfarenheter, fasta vänskapsband och säkra utfästelser om fortsatt gemensamt arbete äro de bestående resultaten av denna färd.

Härtill fogas ett varmt och uppriktigt tack till det finska brandförsvarets målsmän för den storartade gästfrihet och de goda exempel på framåtanda och arbetsvilja, som visats oss under besöket i Ert vackra land.

Ackelejan.

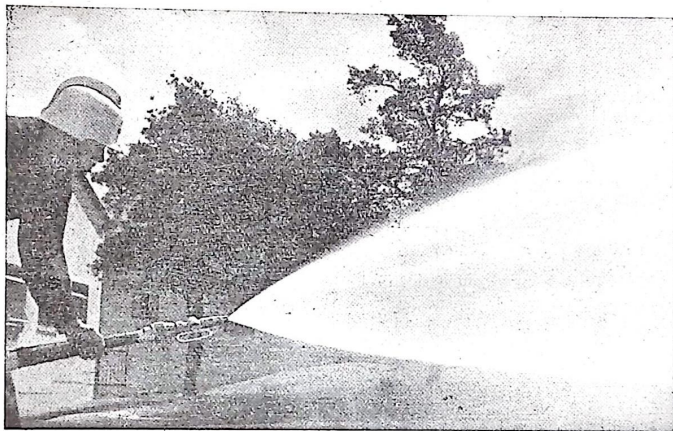
**Mössmärken
Gradbeteckningar
Armbindlar
Tjänsteålderstecken**

Aug. Holts Gulddragerifabriks A.-B.

Mäster Samuelsgatan 67 STOCKHOLM
Tel. 20 78 58 och 10 05 33

HEBRA DIMSLÄCKNINGSMASKIN

levereras dels som INSATS PÅ STRÅLRÖR
dels med APPLIKATOR OCH HÖGEFFEKTSPRIDARE

Denna svenska utrustning erbjuder i jämförelse med andra konstruktioner bl. a. följande fördelar:

1. REGLERBAR STRÅLLÄNGD
2. " VATTENMÄNGD
3. " FINFÖRDELNING
4. SMÅ TRYCKFÖRLUSTER
5. INGA SILANORDNINGAR
6. LAGT PRIS

Utförda prov ha visat att Hebra högeffektspridare ger en dimma som är fullt i klass med vad fackmännen fordra!

HENRIKSSONS BRANDREDSKAP

— sedan gammalt välkänd tillverkare av gedigen redskap —

STOCKHOLM: Tel. 207822, -23, -24, -25

GÖTEBORG: Tel. 195108

MALMÖ: Tel. 759 42

SUNDSVALL: Tel. 29 89

AUKTORISERAD återförsäljare för Jonsereds brandslangar

FIRMAN GRUNDAD 1828

Skogsbrandsläckningskommitténs utlåtande

I.

Ledamoten av kommittén, *brandchefen H. Forssman* har för Brandkärstidskrift haft vänligheten göra ett sammandrag av kommittéutlåtandet, vilket dock av utrymmesskäl måste uppdelas på tre avdelningar. De två följande avsnitten, behandlande respektive Släckningsmetoder och Släckningsmaterielen, införas i respektive nr 2 och 3 av Brandkärstidskrift.

Jämlikt nådigt bemyndigande tillkallade skogsstyrelsen och luftskyddsinspektionen den 11 maj 1942 sakkunniga att såsom expertkommitté i samråd med ämbetsverken uppgöra plan för provnings- och försöksverksamhet i fråga om skogsbrandredskapens ändamålsenlighet och rationella nyttjande ävensom att utföra undersökningarna. Till ordförande i kommittén, som antog namnet skogsbrandsläckningskommittén, utsågs rektorn vid Statens brandskola, T. Mohlin samt till medlemmar jägmästarna N. Fornander, M. Juhlin-Dannfelt, J. E. Wretling och brandchefen H. Forssman. Sekreterare har varit civiljägmästaren R. Hjorth.

Kommittén har nu till sina uppdragsgivare överlämnat utlåtande rörande ändamålsenliga metoder och redskap vid skogsbrandsläckning. Då det blivit alltmer vanligt att brandkärerna, åtminstone i landets södra och mellersta delar inrättas för bekämpande av skogsbränder och då bygdebrandförsvaret och skogsbrandförsvaret numera i stor omfattning samordnas, torde resultatet av de verkställda försöken i lika hög grad intressera brandmän som skogens folk.

Utredningens bedrivande.

På framställning av luftskyddsinspektionen beviljade statsmakterna 1940 och

1941 medel för inköp av skogsbrandsläckningsmateriel, såväl handredskap av gängse typ som handskumsprutor och motorsprutor i skogsutförande.

Sedan skogsstyrelsen framhållit önskvärdheten av att under sakkunnig ledning provningar och försök komma till stånd angående lämpliga hjälpmedel och metoder för bekämpande av skogselden, beviljade 1941 års urtima riksdag medel för detta ändamål.

Med ledning av utfärdade direktiv har kommittén funnit sin uppgift vara att verkställa en förutsättningslös utredning om de lämpligaste släckningsmetoderna under skilda förutsättningar samt om de för släckningsarbetet mest ändamålsenliga hjälpmedlen. Det har gällt att söka fastställa det tekniskt riktiga tillvägagångssättet vid skogsbrandens bekämpande. I samband med utvecklandet av föga känd eller helt ny släckningsteknik har det varit nödvändigt att även något beröra släckningens taktiska utförande.

Fältförsök med avseende på släckningsmetoderna ha ägt rum dels i samband med hyggesbränder i Norrland och Dalarna, dels vid särskilt anordnade bränder.

Stora svårigheter ha varit förknippade med anordnandet av större fältmässiga släckningsförsök mot verklig brand. Dels har det varit svårt att skaffa lämplig mark, där försöken kunde försiggå, dels har väderleken ofta varit mindre lämplig för anordnande av försöksbränder. Väderleksförhållandena äro nämligen normalt sådana att bränder av, ur försöksynpunkt, önskvärd styrka icke kunnat åstadkommas mer än under ett mycket begränsat antal dagar varje år. Under de år kommittén verkat har väderleken ur den här aktuella synpunkten dessutom varit ogynnsammare än normalt. För

vinnande av ökad erfarenhet är det därför önskvärt, framhålles i utlåtandet, att fortsatta undersökningar på detta område bedrivs av permanenta organ. Samarbete mellan riksbrandinspektören, statens brandskola och de på skogsbrukets område verksamma organen för studium av arbetsmetodik och -teknik, borde härvid kunna vara givande.

Provning av olika släckningsredskap och deras ändamålsenlighet har skett dels i samband med de praktiska släckningsförsöken, dels vid särskilt anordnade tekniska prov.

Skogsbrandsläckningsteknikens utveckling.

I utredningen framhålles att redogörelser för skogsbrandsläckningens teknik intagit en undanskymd plats i den svenska litteraturen. Intresset har huvudsakligen varit inriktat på förebyggande åtgärder och brandförsvarets organisatoriska sidor. De åtgärder som från det allmännas sida vidtagits ha hittills nästan uteslutande berört dessa områden.

I allmänhet hyste man nog beträffande släckningstekniken den åsikten att vatten vore föga användbart vid bekämpning av skogsbrand. Bland skogsfolket torde inställningen till vattnets användning vid hejdande av skogsbrand långt in på 30-talet ha varit mycket kritisk.

Brandkärernas övergång till lättare motorsprutor och det ökade antalet frivilliga brandkärer på landsbygden bör

jade emellertid för 10 à 15 år sedan göra sig gällande även inom skogsbrandförsvaret, såtillvida, att kårerna med sin materiel oftare utnyttjades för säckning av skogsbrandtillbud och släckning av skogsbränder i samhällenas närhet samt för eftersläckningsarbeten. Vid mitten av 30-talet finner man redogörelser härför i brandtidskrifter och så småningom framföras de nya synpunkterna på motorsprutornas användbarhet även i de nya upplagorna av de broschyrer om skogsbrandbekämpning, som allmänt användas bland skogsbrandbefälet. Någon särskild teknik för sprutmaterielens och vattnets användning vid skogsbrandbekämpning synes dock icke ha utvecklats, utan man tillämpade i stort sett samma släckningsprinciper som vid husbrandsläckning.

Parallellt med ökningen av intresset för motorsprutornas användning utvecklades i Norrland, främst genom jägnästaren J. E. Wretling, en ny metod för hejdande av större skogsbränder, vilken bygger på skyddsavbränning av tillräckligt breda bälten i anslutning till upphuggna brandgator eller naturliga eldhinder. Härvid utnyttjas även vatten i små kvantiteter, spridda med strilvattenkannor, dels som stöd för skyddsavbränningen, dels för att hålla denna inom sina gränser och för att släcka gnisttändningar från densamma.

I slutet av 1930-talet började skogsrännen intressera sig för skumsläckning vid skogsbrand, vilket dock icke gav en tydliga resultat.

Knappar-, Möss- & Medlemsmärken

för Svenska Brandkärernas Riksförbund

C. C. Sporrong & C:o

Kungsgatan 17, Stockholm 7 Tel. Namnanrop »SPORRONG & C:o»

Från brandbefäl införskaffade erfarenheter.

Skogsbrandsläckningskommittén lät våren 1943 genom förmedling av länens brandkårsförbund och länsskogsbrandcheferna från vissa brandchefer och skogsbrandfogdar inhämta deras erfarenheter, önskemål och uttalanden rörande skogsbrandsläckningstekniken. De utarbetade formulären utsändes till sådant brandbefäl, som kunde förmodas ha haft erfarenhet av de modernare släckningsmaterielens användning vid skogsbrandbekämpning. Svar ingingo från sammanlagt 87 brandchefer i 16 av länen och från 182 skogsbrandfogdar och distriktsbrandfogdar, fördelade på 18 län.

Ehuru frågeformulären i första hand utsänts till kärer, som kunde förmodas ha utnyttjat sina motorsprutor vid skogsbrandsläckning, visade det sig att ett icke ringa antal (15 av 87) ej alls deltagit med sprutorna och dessutom många (30 av 87) deltagit endast en gång. Dessa uppgifter skulle tyda på att t. o. m. 1942 års för skogsbrandsläckning avsedda motorsprutor ännu icke kommit till någon större användning för detta ändamål. Siffrorna från 1944 års skogsbrandstatistik visa dock att i vissa län en rätt stor del av skogsbränderna numera släckas under medverkan av motorsprutor. Antalet motorsprutor på landsbygden har ju också just under åren 1942 och 1943 ökat avsevärt.

Skogsbrandbefälens svar ha sammanfattats på följande sätt.

Av de 76 brandfogdar i norra Sverige (Värmland, Kopparberg och norrut), som lämnat svar ha 24, alltså ungefär en tredjedel, uppgivit att motorspruta kommit till användning. I södra länen äro motsvarande siffror 71 av 106, d. v. s. cirka två tredjedelar.

På fråga huruvida väg- och terrängförhållandena inom brandroten äro sådana, att motorsprutor av nu gängse typ kunna bliva av nämnvärd betydelse vid skogsbrandsläckning, svara praktiskt taget alla i södra Sverige ja.

Frågan om vilken ungefärlig del av skogsarealen, som med hänsyn till väg- och vattenförhållanden kan nås av motor-

sprutor, har givetvis varit mycket svår att besvara. I Norrland anses emellertid procenttalen växa mellan 5 och 30 %, medan den i Mellan- och Sydsverige oftast anges till 30—80 %.

I utmärkerna förekommande ämnens antändbarhet och brännbarhet.

Utredningen ger en kort redogörelse för olika ämnens brännbarhet. Renlavan, som karakteriserar våra tallhedar, tillhör de växter, som äro mest lättantändliga. De torka ut mycket snabbt även efter rätt kraftig nederbörd. Vanliga gröna skogsmossor bli i regel ej brännbara förrän efter längre sommartorka. På hyggen eller andra öppna platser kunna de emellertid under torra vårar torka ut så hårt att de redan då släppa fram skogsbrand. Vitmossor, vilka växa på myrar och fuktigare platser i skogarna torka endast undantagsvis ut så starkt, att de bliva brännbara.

Ljungen är på våren innan årsskotten slagit ut ofta starkt eldfängd. Sedan ljungen börjat grönska är den emellertid ganska svår att bränna. Blåbärsris och lingonris äro på grund av sin bladskrud avsevärt mindre brännbara än ljungen. Sedan blåbärsriset på våren grönskat, torde man kunna anse, att det som regel mera hindrar än underhåller en brand. Färska gräs och örter äro föga brännbara. Om de förekomma i något så när täta bestånd av tillräcklig omfattning, utgöra de effektiva eldhinder.

Enen är före skottsprickningen och under högsommarens torrperioder mycket eldfängd och brinner i regel med stor häftighet.

Av träden får tallen anses mera eldfängd än granen, kanske främst beroende på tallbarrens större terpeninhalt. Tallkronornas luftigare uppbyggnad kan även tänkas inverka. Lövträden äro på grund av sina vattenhaltiga blad och sin brist på lättflyktiga beståndsdelar betydligt mindre brännbara. Om de förekomma i grupper på några tiotal träd eller i bälten av ett par tiotal meters bredd bruka de hejda hög löpbrand och toppbrand el-

ler i varje fall reducera dem till låg löpbrand. De brinnande bladen kunna emellertid tjänstgöra som farliga gnistspridare.

Vidare framhålles att avverkningsavfallet d. v. s. de avverkade trädens grenar o. d. ofta är det rikligast förekommande brännbara materialet i skogen, vilket starkt inverkar på brandens häftighet och långvarighet. I nordsvenska skogar ibland förekommande liggande, torra trädstammar s. k. lågor bruka, då markerna äro skogsbrandtorra, vara mycket brännbara och förorsaka visst besvär vid eftersläckningen, enär de brinna mycket länge. Så är även fallet beträffande gamla, mer eller mindre murkna stubbar, under det att vanliga stubbar däremot äro föga brännbara. Gamla trädgårdsgårdar äro synnerligen eldfångda. De kunna hastigt leda branden lång väg även över obrännbar mark.

Humusläcket är under vårbränderna nästan aldrig så uttorkat, att elden åter sig ned i detsamma, vilket däremot kan vara fallet under stark högsommartorka. Torvavlagringar förekomma i myrar och kärr samt förumpade skogsmarker. Sådana områden äro visserligen fuktiga till sin natur men kunna under somrar med långvarig torka uttorkas kraftigt, åtminstone i ytan. Har detta skett, kan löpbrand från omgivande skogsmark äta sig ut i dessa marker. Även kan gnistfall, bortkastade cigarrettstumpar o. d. tända den yttorra torvmarken. Branden blir i dessa marker huvudsakligen glödande. Endast en mindre del av den alstrade

värmen går bort med brandgaserna och i strålvärme, varför större delen av värmet verkar uttorkande på omgivande torvlager. Torvbranden kan därför, sedan den väl kommit igång, sprida sig genom rätt fuktigt material.

De meteorologiska och topografiska faktorernas inverkan på skogsbrandens uppkomst och spridning.

Av stor betydelse för bevakningen från skogsbrandtorn samt för släckningsstyrkornas beredskap är givetvis frågan under vilka väderleksförhållanden man kan befara skogsbränder i större antal och av större omfattning.

Genom Ångströms undersökningar har visats att riskerna för antändning i våra skogar mycket nära följa luftens fuktighet. Det har visats, att man kan räkna med en mycket ringa antändningsrisk om relativa luftfuktigheten överstiger 60 %. Om den understiger 40 % är däremot risken mycket stor, medan man vid 40—60 % fuktighet får räkna med att utsikterna för antändning och eldspridning äro ungefär lika stora som för att de icke äga rum. Även temperaturen synes spela en viss roll såtillvida, att en högre temperatur vid samma luftfuktighet medför något större antändnings- och spridningsrisk. Dessa undersökningar ha omfattat endast antändningsmomentet.

För brandens fortsatta spridning, sedan den nått en viss omfattning, gälla emellertid delvis andra lagar. Enligt den ovan nämnda undersökningen skulle

Nyhet från Brissmans!

BÄLTHAKE AV HÄRDAD LÄTTMETALL

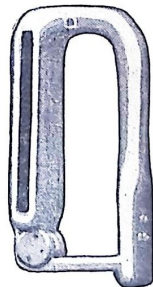
Legeringens hållfasthet 25—30 kg. pr kvm. C:a 33 % lägre vikt än hakar av järn eller stål. Bättre bromsverkan enär haken blir grövre. Mindre slitage å manskapslinan. Absolut säkert fäste ty kläppen vilar i ett spår. Helt rostfri, lågt pris. Färdiga bälten från kr. 27:—.

Patentsökt.

BRISSMANS BRANDREDSKAP

HALMSTAD

Tel. 3333

brandrisken i allmänhet vara störst under maj månad för att sedan successivt avtaga och i september praktiskt taget upphöra. Erfarenheterna säger oss emellertid att antalet antändningar i skogarna visserligen är mycket stort under våren, men att de verkligt stora och häftiga skogsbränderna i regel uppträda under högsommaren. På den egentliga skogsbrandens häftighet och spridningshastighet inverkar nämligen icke endast luftens fuktighetsgrad utan i än högre grad sådana faktorer såsom vindstyrka, mängden uttorkade, brännbar ämnen per ytenhet och tillgången på sådana ämnen över större sammanhängande områden.

Sammanfattningsvis kan alltså uttalas, att även om en hög luftfuktighet avsevärt minskar risken för eller helt hindrar uppkomsten av skogsbrand, så utgör den i och för sig intet omedelbart hinder för den redan rasande brandens spridning. Så småningom inverkar emellertid den stegrade luftfuktigheten på brandens häftighet. En brand, som på dagen gått fram såsom toppbrand eller hög löpbrand brukar sålunda fram på natten övergå till låg löpbrand och en låg löpbrand brukar få allt mindre hastighet. Luftfuktigheten när sommartid normalt sitt största värde vid 4-tiden på natten. Då brukar skogsbranden även ha sin minsta häftighet. Har den på dagen gått fram som låg löpbrand, stannar den ofta helt vid denna tid.

Minskningen i skogsbrandens häftighet beror emellertid i icke ringa mån på att temperaturen sjunker och vindstyrkan oftast avtager under kvällen och natten. Vindstyrkan har överhuvudtaget stort inflytande på skogsbrandens förlopp. Stark vind stegrar brandens häftighet genom ökad lufttillförsel till eldhärden med därav förorsakad livligare förbränning, högre hetta, längre lågor och rikligare gnistkastning samt intensivare värmeutstrålning, vilken kraftigt uppvärmer och uttorkar framför brandfronten befintligt brännbart material. Allt detta bidrar till att stegra hastigheten hos brandfronten. De vid hård vind rikligt uppkommande kasteldarna få i regel icke större omfattning innan de nås av brandfronten, men inverka dock starkt stegrande på dennas

hastighet. Vid hård vind kunna gnistor kastas över breda eldhinder — sjöar, myrar o. d., vilka vid lugnare väder skulle ha stoppat branden. Släckningsarbetet försvåras mycket av alla dessa former av ökad aktivitet hos skogsbranden.

En vidsträckt och häftig skogsbrand orsakar förändringar i luftmassornas lagring och rörelse, varigenom vindstyrkan ökas över brandfältet närmast brandfronten. Andra följder av det genom branden alstrade draget är dels värmesugningen, dels trombliknande virvelvindar i brandfronten eller över det redan avbrända området, vilka röra sig tämligen oberoende av den allmänna vindriktningen och kunna vara farliga eldspridare.

Solsken och hög lufttemperatur befordrar eldens livlighet. Kylig väderlek liksom molntäckt himmel dämpar däremot elden. Redan några lätta moln, som tillfälligtvis dölja solen, kunna vara nog för att märkbart minska skogsbrandens häftighet.

På grund av att såväl vindstyrka som temperatur och luftens torrhetsgrad bruka kulminera timmarna omkring kl. 15, rasar skogsbranden i regel häftigast vid denna tidpunkt.

Inom områden med likartad brännbarhet och obetydliga nivåskillnader rör sig eldfronten i vindriktningen. Om höjdskillnader förefinnas påverkas brandens spridning av dessa. På grund av att lågorna lättare tända det brännbara material, som i en sluttning befinner sig ovanför dem har skogsbranden stor benägenhet att draga sig upp för lutningarna. Skogsbranden får därför mycket större fart och häftighet, då den av vinden drives upp för en sluttning än när den tvingas ned för en dylik eller fram över jämn mark.

Skogsbrandens spridningssätt och karaktär under olika naturliga förutsättningar.

Av betydelse för skogsbrandens bekämpande är givetvis att släckningsmanskapet eller i varje fall deras ledare äga kännedom om de olika former under vilka dylika bränder förekomma och förutsättningarna härför. I utlåtandet lämnas också en redogörelse för dessa förhållanden.

Sålunda framhålles den språngvisa spridning, som branden får vid stark vind, vilket medför att gnistkast tända marken längre framför eldbandet. Sedan branden nått större omfattning, så att värmesugningen börjar göra sig gällande, blir denna utveckling än mer markerad. Särskilt är detta fallet vid hög löpbrand och toppbrand, då flygbränder från eldfronten överflugit sträcker på flera hundra meter.

Skogsbrandens hastighet är ytterst växlande. Sålunda angives att låg löpbrand även vid stark vind sällan går fortare än 8—10 m per minut. Den höga löpbranden och toppbranden röra sig i allmänhet fortare men torde sällan komma upp till större hastighet än 20—30 m per minut. Vid särskilt våldsamt brand har emellertid inträffat att den under kortare stunder — bl. a. genom häftiga gnistregn framför fronten — gått så fort fram att man måst springa för att komma undan.

Markbeklädningen kan i vissa fall bi-

draga till att giva elden hastig spridning såsom torrt gräs, skoglösa ljunmarker samt ljunmarker med täta bestånd av enbuskar, där elden kan bli snabb och synnerligen häftig. På hyggen belamrade med stora mängder torrt avverkningsavfall kan branden bli synnerligen våldsamt.

I ungskogar med övervägande tall går elden gärna upp i trädkronorna och fortsätter såsom hög löpbrand. Motsvarande skogar med övervägande gran äro betydligt mindre eldfångda. Även vid svag kvistrensning hos granen brukar därför branden ofta gå fram som låg löpbrand. Så är i regel även fallet beträffande medelålders och äldre tallbestånd. Vid torka och stark bläst kan den stundom taga sig upp i tallkronorna och sedan fortsätta som toppbrand. Ren lövskog blir endast sällan utsatt för skogsbrand och skogsbrandens uppträdande i blandskogarna är beroende på hur riklig lövträdesinblandningen är.

BRAND - BRUNNAR - DAMMAR

*av monteringsfärdiga
delar ge:*

**LAG BYGGNADSKOSTNAD
KORT BYGGNADSTID
SÄKERHET I KVALITET**

Tranemo Cementvaruaktiebolag

Adr.: Östra Tranemo

Tel.: Svenljunga 70150 (växel)

En trevlig brandmannatävling

En krävande brandmannatävling avhölls nyligen med Sollentuna brandkårs kamratförening som arrangör. Tävligen, i vilken följande tio kårer deltog: Danderyds, Järfälla, Lidingö, Nynäshamn, Saltsjöbaden, Sollentuna, Solna, Stocksund, Sundbyberg och Täby, hade förlagts till terrängen kring Sollentuna brandstation. Även Djursholm och Väsby voro inbjudna till deltagande, men Djursholm kunde ej infinna sig på grund av deltagande i en större luftskyddsövning på hemmaplan. och i Väsby hade man för fåtalig personal disponibel.

Tävlingen skedde som en slags mångkamp och omfattade sålunda följande moment: 1. löpning 950 m, 2. uttryckning med koppling av motorspruta till brandpost. 3. utläggning av slang 70—75 m. 4. stegresning (skarvstege i 3 delar) samt uppförande av slangledning till toppen och återställande av all materiel. 5. livräddning med påtagen gasmask. 6. utförande av livräddning genom nerfirming med lina (av docka).

Det var första gången en dylik tävling anordnats inom Stockholms län, men på många andra håll i landet, har densamma med stor framgång kommit till användning. Avsikten med densamma är att giva borgarbrandmännen tillfälle till träning i större skala, vilket bäst uppnås i

tävlan med kamrater från andra kårer. Och det bästa av allt man lär sig av de fel man gör. Utbildningsreglementets bestämmelser tillämpades nämligen strikt, och de som lyckades plocka åt sig mest poäng fingo belöning i form av avdrag på den för varje station medgivna maximitiden.

Saltsjöbadens lag fick högsta poängtilldelningen, men på grund av överskriden tid, blev laget utan pris. Det förtjänar dock en eloge för det sätt varpå de fullföljde tävlingen, lugnt och säkert, till punkt och pricka följande alla bestämmelser.

Nu blev det istället Lidingökåren som utgick som segrare med Täby på andra, Sundbyberg på tredje och Stocksund på fjärde plats.

Sammanlagt deltog 105 brandmän fördelade på 21 stycken 5-mannalag, vilka samt och synnerligen med liv och lust gingo in för tävlingen och dess idé: främjandet av lagandan. Åtskilliga förenämliga priser hade ställts till förfogande bl. a. från Stockholms läns Brandkårsförbund, Henrikssons Brandredskap, A-B Pumpindustri m. fl. Svenska Brandkärernas Riksförbunds t. f. sekreterare, kapten Erik Gillner, förrättade prisutdelningen, varvid han gav deltagarna ett varmt erkännande för goda prestationer och framförde ett tack till Sollentuna brandkårs kamratförening för det goda initiativet.

Fru Kristina.

Brandmästaretjänst

kombinerad med brandchefsbeftattningen i Rättviks socken med municipalsamhället skall under förutsättning av kommunalfullmäktiges godkännande snarast tillsättas vid Rättviks brandkår.

Föreslagna löneförhållanden: grundlön 4.000 kr., 3 ålderstillägg à 300 kr. efter 3, 6 och 9 års tjänst, allt utan dyrtidstillägg samt fri bostad om 2 rum och kök med centralvärme.

Befattningshavare är skyldig att ställa sig till efterrättelse gällande brandordning och den instruktion, som för tjänsten kommer att antagas.

Utbildning kategori II vid Statens Brandskola önskvärd.

Ansökningshandlingar skola vara insända till Kommunkontoret, Rättvik (tel. 192) senast den 31 januari 1947.

Rättviks sockens brandstyrelse.

Värmeutveckling och kvävningsfara vid brandbomber

Av ingenjören vid Försvarets Forskningsanstalt G. Persson.

Nedanstående utgör i huvudsak ett kort referat av en artikel i den schweiziska civilförsvarstidskriften *Protar*, 1944, nr 7. (A. Stettbacher: Ueber die durch Brandbomben entstehende Wärme und die Erstickungsgefahr infolge Sauerstoffentzuges der Luft.) Författaren behandlar i den refererade artikeln ingående dessa problem, och intresserade rekommenderas att skaffa sig originalartikeln, som innehåller en mängd uppgifter av brandtekniskt intresse.

Det är dock anmärkningsvärt, att Stettbacher i kommentarerna till resultaten av sina beräkningar ej har behandlat risken för koloxidförgiftning i ett brandkatastrofområde, vilken risk får anses vara mycket stor, bl. a. beroende på att lufttillförseln till brandområdets centrum ej kan bli tillräcklig, och förutsättningar för koloxidbildning alltså föreliggande. Enligt min mening är koloxiden den stora faran vid katastrofbränder av typen Hamburg. Vid branden bildas stora mängder koloxid, som man måste taga hänsyn till bl. a. vid ventilation av skyddsrum i närheten av brandplatsen. Gasrengöringsanordningarna i våra skyddsrum skydda *icke* mot koloxid och föreskrifter om förhållningsregler för sådana fall borde därför utarbetas.

*

Man hör ofta de mest motstridiga uppgifter om förbränningsvärme, temperaturer och syrgasförbrukning för olika typer av brandbomber. Så tillskrives t. ex. fosfor — kanske mest av känslöskäl utan varje annan grund — en jättelik värmeutveckling och en motsvarande hög temperatur. Drastiska voro ju också ögonvittnesskildringarna från bombningarna av Hamburg — i ytbränderna där uppstod en orkanartad lufrörelse och där-

med en förtvivlad kamp om luftsytet. Därvid tog naturligtvis — fortfarande enligt ögonvittnesskildringarna — den oerhörda branden överhanden gentemot människornas syrebehov och elden lade beslag på de sista syreresterna. När därför faran var över, voro de människor, som sökt skydd i källare, skyddsrum etc. redan kvävda.

Dessa förhållanden ha nedan teoretiskt behandlats med tillhjälp av kända termokemiska fakta. Ur förbränningsekvationer ha beräknats, dels den maximala värmemängd, som alstras av olika brandanstiftare vid förbränning i fri luft, dels den mängd syre, som samtidigt förbrukas.

Frigjord värmemängd vid brandbomber.

I tabell 1 har sammanställts de värmemängder i kcal, som frigöras, när 1 kg av resp. brandanstiftare förbrinner. 1 kcal är den värmemängd, som åtgår för att höja temperaturen av 1 kg vatten 1°C. Det innebär alltså, att 1 kg termit skulle kunna höja temperaturen å 950 kg vatten 1°C eller å 10 kg vatten 95°C.

Tabell 1.

Brandanstiftare	Värmemängd kcal/kg brandanstiftare
Termit (75 % järnoxid + 25 % aluminium)	950
Kaliumperklorat + aluminiumstoft	2500
Kaliumklorat + svavel	670
Kaliumklorat + magnesiumpulver	2300
Svavel	3210
Kolsavla	3390
Fosfor, vit	5970
Magnesium	6000
Aluminium	7470
Bensin	11000

Vad som i första hand överraskar i denna sammanställning är kanske den låga siffran vid termit. Termiten reagerar emellertid utan någon som helst gasutveckling, varigenom det frigjorda värmets koncentreras i en järnsmälta inom ett strängt begränsat område, under det att vid t. ex. en bensenbrand man får en utbredd eldhård av helt annan typ. Vid de brandanstiftare, som ge gasformiga förbränningsprodukter, blir det "nyttiggjorda" värmets mindre än ovanstående siffror, eftersom förbränningsgaserna bortföra en del av värmemängden från de föremål, som skola antändas. Detta gäller t. ex. svavel, kolsvavla och bensen.

Syreförbrukning vid brandbomber.

Torr luft av normaltilståndet (760 mm Hg och 0°C) har följande sammansättning:

	syre	kväve	kolsyra	argon och ädelgasar
Vikts %	23,2	75,5	0,05	1,28
Volym %	21,0	78,0	0,03	0,93

I tabell 2 anges den ur förbrännings-ekvationerna beräknade volym luft, som erfordras för att ge tillräckligt med syre för att fullständigt förbränna 1 kg av olika brandanstiftare.

Tabell 2.

Brandanstiftare	m ³ luft av 0°C och 760 mm Hg
Magnesium	2,19
Aluminium	2,96
Svavel	3,33
Kolsvavla	4,20
Fosfor	4,30
Kol	8,80
Bensen	11,71

Ur dessa luftförbrukningstal kunna vi med vissa förenklade antaganden lätt beräkna den teoretiska minskningen av syrehalt i luft vid en brand i ett slutet rum.

I ett rum 5×6×2,5 = 75 m³ förbrännes 1 kg fosfor, varvid enligt ovan syret i 4,3 m³ luft förbrukas. Härigenom minskas emellertid syrehalten i rumsluften endast från 21 till 19,8 volym %. Inandningsluft betraktas som farlig först när syrehalten sjunker under 15 %.

För 1 kg bensen, som ju utgör huvudinnehållet i fosforbrandbomberna, blir den på detta sätt beräknade minskningen större — syrehalten går ner till 17,7 %. Vissa överväganden beträffande gasernas värmeutvidgning, som det skulle taga för stor plats att här redogöra för, tyda dock på att syrehalten sjunker ännu lägre.

Av utredningen framgår, att syrgashalten i luften inne i stora brandområden sannolikt kan sjunka under den gräns, som är nödvändig för att uppehålla livet. Förmodligen äro dock de fall vanligare, där stark hetta är en snabbare dödsorsak än syreunderskott. I en hel del fall samverka sannolikt båda dessa faktorer.

Prenumeration 1947

De som av olika anledningar ännu ej hunnit insända prenumeration på Brandkärstidskrift för 1947 uppmanas vänligen att göra detta snarast möjligt — till ömsesidig båtnad. Ni får Eder tidning och distributionsavdelningen slipper trassla med efterliggare.

Må det tillåtas redaktören att i detta sammanhang få framföra ett tack till läsare, annonsörer, författare och andra gynnare under det gångna året samtidigt med en önskan om ett gott nytt år!

Red.

Ett all round andningskydd

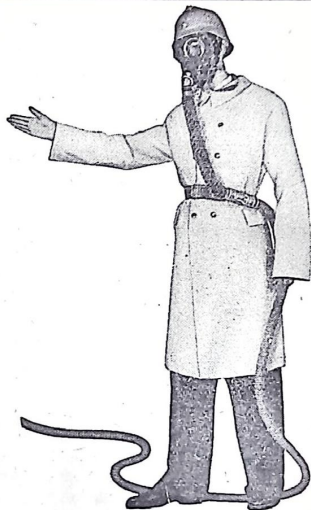
friskluftmask

Vid vissa bränder med svår rökutveckling måste tyngre gasskydd användas. En syrgasmask kan emellertid ställa sig onödigt dyrbar. Då är Auer friskluftmask det rätta

andningskyddet. Den gör bäraren oberoende av den omgivande luften — andningsduglig luft tillföres genom en slang, vars yttre ände befinner sig i friska luften — är lätt att bära och hindrar ej arbetet.

Auer friskluftmask kan med fördel ersätta koloxid- och syrgasmasker vid ett flertal arbeten inom brand- och gasskyddet. Den blir dessutom i längden billigare genom att den praktiskt taget saknar detaljer, som förbrukas. Begär offert och närmare upplysningar!

BIRGER CARLSSON & Co. A-B

KAPTENSGATAN 6 - STOCKHOLM - TELEFON 67 91 30 (VÄXEL)

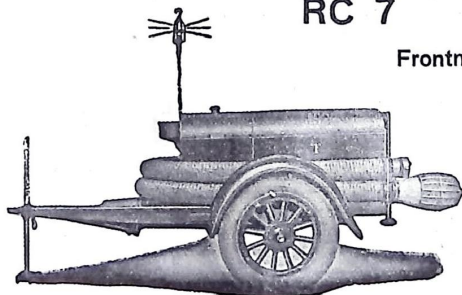
Oöverträffade i

Driftsäkerhet
Hållbarhet och
Solitt utförande

RC 6 godkänd för 1300 l/min.

RC 7 " " 1700 "

Frontmonterade pumpar.

WILH. RUBERG LÅNGBRO

Telefon: Kristianstad 10174 - 10178

Stockholms brandmän på musikturné i Norge

Stockholms Brandkärs musikkår och sångkör gjorde under fjolåret ett besök i Norge, som musikkårens dirigent, brandförman Nils Ekedahl på ett livfullt sätt skildrat. Av utrymmesskul kunna vi dock endast återgiva vissa delar av den trevliga rese-schildringen.

Efter en mycket minnesrik tågresa vars naturscenerier imponerade oerhört på oss slättlandsbor, Katarinahissen och Söders höjder till trots, anlände vi kl. 18.52 till Narviks station, där vi möttes av såväl sångkör som musikkår. Och där fick vi känna det ansvar det innebär att komma som första delegation till ett annat av krigets orsaker länge isolerat land, vars befolkning ej visste hur väl de ville sina gäster. Under denna vår första kontakt med norska sångare fick vi höra den alltid återkommande Fanevakt. Med denna sång fick vi ett bevis för vad musiken betyder under prövande tider, ty denna, vilken var strängt förbjuden under ockupationen, är i såväl toner som text en stark och vacker hyllning till friheten. Den gav styrka vid många prövande stunder. Efter det vackra och ståtliga mottagandet presenterades vi för resp. värdar och avtågade till våra tillfälliga hem under uppehållet i Narvik.

Måndagsförmiddagen den 4 ägnades åt att bese Narvik. Här mötte oss de fruktansvärda spår kriget lämnat efter sig. Raserade hus, fasader späckade med kulhål från fartygsartilleri, en hamn fylld av fartygsvrak, samt koncentrationsläger med intilliggande stora gravplatser. Fruktansvärda syner som för alltid är stämplade på våra näthinor. Sidor fyllda av berättelser och stämningar skulle kunna skrivas, men skulle bli fattiga och bleka mot vad norska folket själv känner.

Vår första konsert i Norge skedde i det av tyskarna uppförda Soldathemmet, numera benämnt Haakonhallen. En fullsatt salong med c:a 600 personer mottog våra små prestationer inom fru Musicas landamären på det mest ovationsartade sätt. På kvällen utfördes vår första kyrkokonsert som ägde rum i Narviks kyrka för 400 personer. Aftonen tillbringades i våra resp. värdfolks hem.

Med en liten karavan bestående av 2 mindre militärbilar, en betydligt större buss och en dito transportbil, anträdde den 26 mil långa resan till Tromsö. På grund av meddelanden om ras på den väg vi skulle befara uppskötts avresan två timmar till kl. 10.00. Efter en transport med färja över Ofotenfjorden till Öyfjord rullade åter gummihjulen på fastlandet. Det blev den mest storslagna resa vi upplevde under uppehållet i Norge.

I slingrande ormrörelser klättrade vägen upp genom det storslagna fjällområdet. Vi nämner blott ett sådant överbildigande intryck som Gratangendalen med dess omgivande höga bergmassiv (1456 m.) gjorde på oss stumma åskådare. Vid striderna 1940 utkämpades här en bland de hårdaste dusterna mellan de stridande parterna. Under den fortsatta resan fingo vi den uppfattningen att trollkarlar satt vid bilarnas rattar. För att kunna hantera de stora bilkolosserna på de smala vägarna med isvallar och div. svåra passager fordrades en skicklighet som gränsade till virtuositet. Den konsten behärskade våra norska chaufförer till fullo. Första anhalten på denna rout gjordes vid ett utbildningsläger för militärer vars namn var Saetermoen. En regementschef, överste Unsta, lång och knotig som en gammal martall, utstrålade kondition och vitalitet, han kunde ha skrämt vilken fiende som helst på flykten vid blotta an-

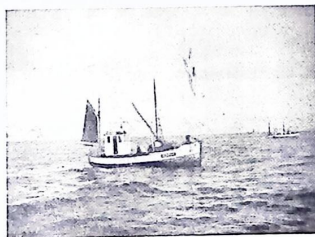
blicken, hälsade oss på det hjärtliga sätt som bara norrmän kan prestera. Efter gott kaffe och dito tillbehör trakterades röster och instrument för ett tacksamt auditorium av militärer.

Den kontakt som ibland kan kännas mellan de spelande och åhörare formligen strömmade emot oss, en känsla som vi hade nöjet att medföra under den fortsatta turnén. Tiden hastade, åter instuvning och efter ytterligare några timmars resa befann vi oss i Bardufoss, Norges nordligaste flygfält. Där skådade våra ögon den största samling bilar vi sett placerade på en och samma plats. Krigsbilar av alla storlekar och ändmål vilka nu avslutat sitt makabra kall. Efter en väl mottagen konsert — en dubbelkvartett hade dessförinnan sjungit på det närbelägna sjukhuset — embarkerades åter resp. fordon för avresa. Mörkret hade nu lagt sin mjuka slöja över naturen och därav kom reaktionen på dagens alla upplevelser som ett gott sömnpiller till de flesta. Efter en mer eller mindre störningsfri tupplur anlände vi till färjestället för överskeppning till Tromsø, och där blev en mottagning vars like vi i den vildaste fantasi ej kunnat drömma om. Stadens två sjömotorsprutor med full kaskad genom strålrören beramade kajplatsen när vi landsteg. En sångkör på c:a 100 man sjöng nationalsången, musikkår spelande marscher, välkomsttal, allt i skenet av hundratals flämtande facklor. Därpå avmarsch genom staden med små norske piger och gutter ropande "tack för svenskesuppen" kunde få den

mest behärskade till en tår i ögonvrån, med "hela stan" deltagande i marschen, där centrum av tåget var 35 ömsom bleknande och ömsom tomatfärgat förvirrade brandmän från Stockholm, ställdes färdén till Håntverkenes hus. Dagen därpå, torsdagen den 7, företogs en utflykt bätledes till vraket av det tyska slagskeppet Tirpitz. Efter gemensam lunch vid återkomsten besöktes brandstationen som förevisades under brandchefen Jacobséns sakkunniga ledning, den man som organiserat detta minnesrika uppehåll i byen. Vår första konsert i Tromsø skedde i dess domkyrka denna kväll kl. 18.00 för 1.600 personer.

I Harstad väntade en buss vilken förde oss till Trondenaes fästning, ett befästningsarbete vilket utförts av ryska krigsfångar under tyskarnas regi. Efter ett mycket intressant föredrag med de begränsade uppgifter som på grund av militär sekretess kunde lämnas oss av vår ciceron på platsen fänrik Jörgensen inträffade vi i gymnastiksalen där stadens myndigheter hälsade oss välkomna till sin stad. Här möttes vi av musik, vilken utfördes av 6:e divisionens musikkår, vilken har sin förläggning i staden. Ett ståtligt program utfördes av dem, och man märkte med vilken ömhet och glädje de åter efter 6 års uppehåll trakterade sina instrument och fingor vara samlade att utföra sin gärning inom fru Musicas värld.

På kvällen kl. 20.000 var de vår tur att stå för underhållningen, och med en numera något säkrare scenvana gick konserten utmärkt trots närvarande expertis.

Fiskebåtarna med stolta, svenska storfiskare (se texten).

På morgonen kl. 9 lågo de två reddningskötterna Willei Wilhelmssen och Ragnhild Schanke redo att avsegla med oss ut till Westfjord, där vi skulle bli undervisade i fiskets ädla konst. Här fick vi uppleva det berömda Lofotenfisket, och att skillnaden är väsentlig mot att sitta vid Stockholms kajer och meta skall ivrigt intygas. Att först se de skogar av master som dessa c:a 4.500 fiskefartyg bildade var en upplevelse för en landkrabba. Men klimax på detta äventyr var nog när vi själva fick prova på fiske lyckan. Ett diplom var utlovat till den största fångstmannen och titeln som sådan erhöi Franzén, vilken vann på sin torsks höga vikt. Att denna torsk både vuxit i vikt och längd sedan dess hör ju till de vanliga företeelserna storfiskare emellan — hm! Under denna utflykt spelade musikkåren för fiskebåtarnas besättningar och är därmed säkerligen den enda kår som varit ute på ett sådant äventyr. Därpå vändes stäven åter mot Svolveer där vi vid återkomsten fick besöka fiskförädlingsanstalten Cuba. Kvällens konsert begicks i en lokal benämnd Festiviteten kl. 18.00, och efter denna bjöd kommunen på torskmiddag. Att få smaka denna för dagen ur havet uppdragna fisk var en upplevelse, där även de mest intensiva fiskhatarna föll till föga.

Här fick vi höra den berömda norska manskörssången, bl. a. uppträdde en blind solist beledsagad av en vackert nyanserad

kör i Strossels "Vesle Magni". Som kuriosum kan nämnas att denna man sjöng 1:e tenor i en kör, och första bas i en annan. Kvällen blev en höjdpunkt för sångens dyrkare. Onsdagsförmiddagen den 13 mars ägnades åt att bese staden, kanske den mest av kriget härjade. Inte mindre än 2/3 delar av dess bebyggelse hade ödelagts vid ett bombanfall i maj 1940. Här möttes vi även av det mest iögonfallande ex. av Svenska Norgehjälpen. En hel liten stad benämnd Svenskebyen hade rests med monteringsfärdiga svenska trähus, där inte mindre än 2.000 personer erhållit tak över huvudet.

Vi hade nu avslutat en färd på c:a 300 mil fyllda av de mest minnesrika och glädjefyllda upplevelser. Under denna tid hade vi kommit i personlig kontakt med ett av kriget hårt härjat folk, som visste vad det menas att förlora den dyrbaraste skatten vi äga Friheten. Trots att de ännu på långt när ej uppnått förkrigstidens standard, mötte vi här ett förnöjt och tacksamt folk, av vilket vi från krigets härjningar förskonade svenskar ha mycket att lära. Vi som nu lärt känna vårt broderfolk, dess gästfrihet och storslagna sinnelag, den norska naturens obändiga men samtidigt i sköna linjer tecknade natur, kommer att med större inlevelse än vi förut varit mäktiga utföra de verk som den norska musikens mästare skänkt mänskligheten. Och så till sist på detta enkla sätt:

ETT ÄRLIGT SVENSKT TACK!

Invändigt gummerad smalslang

1" och 1¹/₄" i dag inkommen direkt från Amerika och finnes för omg. leverans, så långt lagret räcker. Gummit i denna slang är ej klistrat, utan vulkaniserat fast, härigenom vinnes att gummibeläggnigen kan göras kraftigare och gummit fyller alla porer i slangen varigenom slangen blir stark och gummibeläggnigen sitter säkert fast.

BRISSMANS BRANDREDSKAP

Tel. 3333

HALMSTAD

Tel. 3333

Brandkårssöndagar i Västmanland

I Västmanlands län har av brandkon-sulenten under hösten anordnats fyra brandkårssöndagar i Sala, Västerås, Kö-ping och Fagersta. Därvid ha deltagit kretsen av kringliggande brandkårer. Programmet omfattade föredrag om skogseldsläckning, filmen Strålföraren, brandkärstävling, materieförevisning och diskussion.

I brandkärstävlingen deltog från varje brandkår ett lag på fyra man, som hade till uppgift att på kortast möjliga tid angöra en motorspruta vid vattendrag, lägga ut en slangledning samt resa en stege.

Segrare i tävlingarna blevo i Sala He-by brandkår, i Västerås Västerås borgar-brandkår, i Köping Arboga brandkår samt i Fagersta Fagersta brandkår. I

tävlingarna deltog sammanlagt 35 brand-kårer. Segrarna tilldelades länsförbun-dets pris och komma under våren att mötas i tävlan om länsmästerskapet. Även de minsta landsbygdsbrandkärerna visade en glädjande snabbhet och kun-nighet och bjödo de större brandkärerna hård konkurrens. Intresset för brandkär-sdagarna var stort och tävlingarna hade föregåtts av en intensiv träning.

Ove Werngren.

Befattningen som

Vice brandchef, tillika brandmästare i Trollhättan

ledigförklaras att tillträdas den 1 mars 1947.

Till brandstyrelsen ställd ansökan, åtföljd av styrkt tjänsteförteckning, åldersbetyg samt övriga handlingar, sökande vill åberopa, ingives till brandchefen senast den 20 februari 1947. Läkarintyg ingives på an-fordran.

För att kunna antagas till befattningen skall sökande ha genomgått brandchefskurs kat. I vid Statens brandskola.

Med befattningen följer f. n. en årslön på 4.440 kronor med tre ål-derstillägg på resp. 300, 300 och 360 kronor efter resp. 3, 6 och 9 års tjänst. Beklädnadsersättningen utgör 320 kronor pr år. På lönen och beklädnadsersättningen utgår rörligt tillägg med 31 %. Dessutom utgår f. n. ett provisoriskt lönetillägg på 57:50 kronor pr månad. Lönereglering är avsedd att äga rum före den 1 juli 1947.

Befattningshavare är skyldig bebo tjänstebostad om tre rum och kök och härför erlægga en årlig hyra på 960 kronor samt har att ställa sig till efterrättelse för befattningen meddelade föreskrifter ävensom av stadsfullmäktige för befattningshavare i stadens tjänst antagna all-männa anställnings- och pensionsbestämmelser med de ändringar däri, som kunna komma att beslutas.

Trollhättan den 7 januari 1947.

BRANDSTYRELSEN.

Boktryckare N. A. Nilstam död

Brandkärstidskrift har fått sorg. Boktryckare Nils Anton Nilstam, som under alla år svarat för den tekniska delen av tidskriftens tillkomst avled sålunda den 9 december i en ålder av 57 år.

— Käre Nils Anton, Du är borta, men minnet av Dig lever och skall leva. Du står för oss som den gode, glade och pålitlige vännen, som i alla livets skiften visste råd. Din optimism gjorde allting lätt, och för redaktionen har Du varit ett värdefullt stöd, som aldrig svek vilka anspråk som än ställdes på Dig, och som aldrig svarade omöjligt. Med glimten i ögat löste Du alla problem.

Det känns därför dubbelt tungt att Du skulle ryckas bort just nu, då Du stod i begrepp att förverkliga Dina sedan länge närda planer på utbyggnad och utvidgning av Ditt kära tryckeri.

Du skall ha ett ärligt och innerligt tack från Brandkärstidskrifts redaktion liksom jag personligen vill tacka vännen Nils Anton och lysa frid över Ditt minne.

Allan Malmquist.

*

Den bortgångne var infödd ystadsbo och efter skolåren kom han 1904 i lära på Ystads-Postens officin, där han snart avancerade till faktor. År 1925 startade han tillsammans med boktryckare Gustaf J. Nilsson firman Centraltryckeriet, som snart utvecklade sig till det mest betydande civiltryckeriet i Ystad. När kompanjonen avled 1931, övertog Nilstam själv firman.

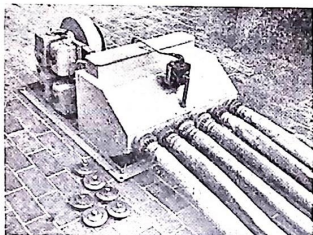
Med sin praktiska duglighet var Nilstam även anlitad inom det kommunala livet. Under åren 1919—24 var han stadsrevisor och under åren 1933—36 suppleant i drätselkammaren. Han var även ledamot av stadsfullmäktige under en period. För föreningslivet hyste den bortgångne stort intresse, och inom Ystads Fabriks- och Hantverksförening nedlade han ett uppskattat arbete. Han var en av initiativtagarna till att föreningen fick ett eget hem och under många år ordförande i Fastighetsföreningen Hantverkshemmet. I Ystads högerförening har han i många år varit en värderad styrelseledamot. Han var även medlem i ett stort antal föreningar och organisationer i Ystad.

Han sörjes närmast av sönerna Richard, Knut, Åke, Adin och dottern Nancy samt barnbarn och släktingar.

— Jordfästningen ägde rum i Ystads S:ta Maria kyrka under stor anslutning av släkt och vänner, representanter för fabriks- och hantverksföreningen.

Bland mängden av kranrar märktes från personalen på Centraltryckeriet, Ystads högerförening, Sparbanken i Ystad, Fabriks- och Hantverksföreningen, Ystads Luftskydds-förening, Ystads boktryckareklubb, Svenska boktryckareföreningens södra krets, Svenska Brandkärvernans Riksförbund, Riksluftskyddsförbundet samt från Gustaf F. Svensons Träindustri, Ystad, Klichécentralen, Malmö, Björckander & Co, Nordström & Tinggren, Malmö, A-B Gleitzman, Trelleborg, Centriförlaget, Ystad, Litografiska A-B:s avdelningskontor i Malmö, Berlingska stilgjuteriet i Lund, Persöner i Ystad, A-B Fr. Wagner m. fl. samt från ett stort antal firmor och personliga vänner. De sörjandes tack frambars av kyrkherde Hj. Lundin.

Hebra löser slangtorkningsproblemet

Torkningen av slang har länge varit ett svårlöst problem, då det alltid tar lång tid i anspråk och särskilt under vinterförhållanden är förenat med stora svårigheter. För storbrandkärerna är situationen ej så allvarlig, men för de medelstora och små kärerna kan det uppstå en nog så allvarlig situation, när större delen av det tillgängliga slangförrådet hänger på tork efter en eldåsvåda. Går det då larm igen, ja, då är inte den brandchefen särskilt avundsvärd.

Behovet av en anordning som möjliggör snabbtorkning av slang, utan att slangens skadas möjliggöres numera genom ett av Hebra i dagarna utsläppt aggregat. Detta bygger på den principen, att på elektrisk väg uppvärmd luft blåses genom slangar-

na och torkar dem inifrån. Vid 50 graders värme torkas sålunda med denna på 2 timmar 4, 6 eller 12 st. 25 m.-längder, d. v. s. 100, 150 resp. 300 meter slang, beroende på aggregatets storlek.

Genom detta aggregat, som ställer sig förhållandevis rimligt i pris, kan vid kommande brandstationsbyggen för småkärerna det dyrbara slangtornet inbesparas, varigenom byggnadskostnaderna förbilligas. Ett dylikt Hebra-aggregat borde även vara självskrivet vid de centralkärerna, som så småningom komma att finnas ute i landet, och vilkas uppgift det även ingår slangvården åt angränsande småkärerna.

—an.

Bemärkelsedagar

70 år.

7/2 Brandchef Bengt G. H. Raab, Falköping.

60 år.

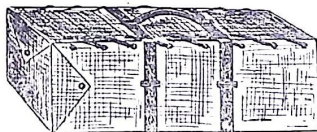
27/1 Brandchef Viktor Wedell, Nybro.
8/2 v. Brandchef Carl Waker, Avesta.
11/2 Överbrandmästare Johan E. Nilsson, Malmö.

SLANGVÄSKOR (Kalmarmodellen)

för 25, 50 och 100 m. 63 mm. vävslang
finnas ständigt i lager.

Begär offert!

Försäljer alla slag av BRANDMATERIEL
samt bygger vi BRANDBILAR i önskat
utförande.

BRANDSKYDDSTEKNISKA BYRÅN, KALMAR
ULFELDSGATAN 16 — TEL. 2976

För brandsyneförrättare.

(Broschyrer utarbetade till kurser för brandsyneförrättare. Utgivna av Svenska Brandkårens Riksförbund och Svenska Brandskyddsforeningen)

Antal ex.

<i>Hjälpreda för landsbygdens brandsyneförrättare</i> , av brandchef V. Tell (SRB och SBF)	Pris kr. 0: 75
<i>Om brandchefens rättigheter och skyldigheter enligt den nya brandlagstiftningen</i> , av kapten A. Ekberg, (SBR)	Pris kr. 0: 50
<i>Lagar och förordningar som beröra brandsynarbetet</i> , av brandmästare V. Sommar (SBR)	Pris kr. 0: 50
<i>Allmänna synpunkter på bebyggelse med hänsyn till brandrisk och släckningsmöjligheter</i> , av kapten R. Götherström, (SBF)	Pris kr. 0: 75
<i>Brandfarliga elektriska anordningar</i> , av kapten R. Götherström, (SBF)	Pris kr. 0: 75
<i>Brandsyn å bostadshus</i> , av brandchef V. Tell, (SBR)	Pris kr. 0: 50
<i>Brandsyn å industrier</i> , av civilingenjör Chr. Möller (SBR)	Pris kr. 0: 75
<i>Brandsyn å offentliga samlingslokaler</i> , av rektor T. Mohlin, (SBR)	Pris kr. 0: 50
<i>Brandskyddet på lantgårdar</i> , av kapten R. Götherström, (SBF)	Pris kr. 0: 75
<i>Uppvärmningsanordningar</i> , av civilingenjör Chr. Möller (SBF)	Pris kr. 0: 75

För brandkåerna.

<i>Brandlagen och brandstadgan m. m.</i> med kommentarer och sakregister av hovrättsfiskal B. Petri. C:a 250 sidor. Utom vad som framgår av titeln innehåller boken bl. a. normalbrandordningarna och ett stort antal kungl. kungörelser, regler för statsbidrag till kommunens skogsbrandväsen, förslag till förbundsordning för kommunalförbund, regler för statsbidrag till anläggande av branddammar och brandstationer, regler för ersättning till deltagande i släckning av skogseld och för ersättning till följd av arbete vid släckning av annan eldsvåda än skogseld, Kungl. Maj:ts stadga för statens brandskola m. m. (SBF)	Pris inbunden kr. 6: 50 + oms.
<i>Utbildningsreglemente för brandkåer</i> , utarbetat av brandkapten B. Hildebrand (SBR)	Pris häftat kr. 3: 50
<i>Eldsläckningsrökningar</i>	Pris pr häfte kr. 1:—
<i>Eldsläckningslära</i> , utarbetad av R. Stridbeck och C. Bergström (SRB)	Pris häftad kr. 4:—
	Pris inbunden kr. 6: 50

Från Svenska Brandkårens Riksförbund, Regeringsgatan 12, Stockholm beställes ovanstående litteratur att sändas mot postförskott

till:

Namn

Titel

Adress